

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 5:36
סוף זמני ק"ש - 8:37
9:13 -
סוף זמן תפלה - 10:11
דף היומי לש"ק: סנהדרין פ"א

בס"ד, עש"ק פ' תצוה - פרשת זכור - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת תצוה - פורים

ולא עוד, אלא שהדלקת נרות של שבת גורמת לשלום בית שהוא יסוד השראת השכינה בבית.

פרשת זכור

"והי' בהניח ה' אלקיך לך מכל אויביך מסביב, בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה וגו'" (דברים כה:ט). בהרבה חומשים מדוייקים, בפסוק האחרון של פרשת זכור מוטעמים שני שמות ה' [ה' אלקיך] המוזכרים בפעם הראשונה בפסוק כל אחד עם טעם מיוחד [מנוח' על כל אחד], ושמות ה' אלקיך המוזכרים בפעם שני בפסוק מחוברים יחד ע"י מתג (dash) ומוטעמים רק עם טעם קריאה אחת [מנוח'].

ויש להבין - למה הטעימו שני השמות הראשונים בטעמים נפרדים כששני השמות השניים מוטעמים רק בטעם אחד?

ואפשר לומר בדרך דרוש דאע"ג דכתוב "תמחה את זכר עמלק", וצוה שמואל את שאול "עתה לך והכית את עמלק וגו' ולא תחמול עליו, והמתה מאיש עד אשה מעולל ועד יונק משור ועד שה מגמל ועד חמור" (ש"א טו:ג). אמנם בהמשך הסיפור כתוב: "ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן וגו' ולא אבו החרים" (שם:ט). ושוב כתוב שאמר ה' אל שמואל: "נחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים וגו'" (שם:יא).

ועיין בילקו"ש (שם שמואל א' ס" קכ"א) שלומד מזה: א"ר יהושע בן לוי, כל שהוא רחמן על אכזורים לסוף נעשה אכזור על רחמנים. להלן כתוב: "ואת נוב עיר הכהנים הכה [שאו"ל] לפי חרב" (ש"א כב:יט). וכעין זה איתא במדרש (תנחומא, מצורע א', ובקהלת רבה פ"ז: ט"ז).

והנה ידוע ששם הוי' מורה על מדת הרחמנות, ושם אלקים מורה על מדת הדין. ולפ"ז אפשר לומר דבראשונה כתובים שמות ה' אלקיך בפסוק בשני טעמים נפרדים להורות דלפעמים ברור לנו ההבדל בין רחמנות לדין [וחסרון רחמנות ואכזריות]. אמנם, בפעם השני כתובים ה' אלקיך בטעם אחד, להורות דיש מצבים שאין ההבדל בין מדת הרחמים ומדת הדין כל כך ברור, וצריכים קדוק גדול שלא להיות רחמן במקום להיות אכזרי וכן להיפך.

אגב: מצינו בעמלק שנאמר: "ויזנב בך" (דברים כה:יח), ופירש"י: מכת זנב - חותך מילות וזורק כלפי מעלה. ואפשר לומר שבמעשה זה ביקש עמלק להתלוצץ ממצות מילה ולבזות את בני ישראל שהם אכזריים, על שלוקחים תינוק רך וחותרים עלתו וגורמים לו צער ודמו נשפך ממנו וכו' וכו' כמו שאומרים שונאי הדת עלינו. אמנם,

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד. באהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות וגו'" (כו:כ-כא). בשאלות דרב אחאי גאון על פ' תצוה (שאלתא ס"ד) איתא: דמחייבין דבית ישראל לאדלוקי שרגא ליקרא דשבתא [מחוייבים בני ישראל להדליק נרות לכבוד שבת] וכו'. "ותנחז משלום נפשי נשיתי טובה" (איכה ג:יז) אמר רבי ירמיה, זו הדלקת הנר. אמר רב חנין בר רב חסדא וכו' הדלקת נר בשבת חובה וכו', עכ"ל.

ועיין בבעל הטורים (ריש פ' תצוה) שכתב: "תצוה" בגימטריא נשים צוה" - רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת.

מהו הקשר בין הדלקת הנרות של בית המקדש להדלקת נרות שבת?

ושמא יש לומר, דאיתא בפ' במה מדליקין (שבת כב:): אודות המנורה: "מחוץ לפרוכת העדות יערוך" (ויקרא כד:ג). וכי לאורה הוא צריך? והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו [של הקב"ה]. אלא, עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. מאי "עדות"? אמר רב, זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה ה' מדליק ובה ה' מסיים. [וכעין זה איתא במדרש הגדול, מובא בתורה שלמה בפרשת תצוה עה"פ: "באהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות וגו'" (כו:כא)]. הרי לך שבהדלקת המנורה היתה עדות - ע"י נר מערבי - שהשכינה שורה בישראל.

והנה לקמן בגמ' (שם כג:): איתא: נר ביתו [בשבת], והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי נרות] ונר חנוכה, נר ביתו עדיף משום שלום ביתו. ושוב דרשו (שם כה:): מאי "ותנחז משלום נפשי" (איכה ג:יז)? א"ר אבהו זו הדלקה נר בשבת. ופירש"י: ובמקום שאין נר, אין שלום, שהולך ונכשל ואוכל באפילה.

ואיתא בספר יראים (ס"י תכ"ט): אמרו חכמים, וצו להדליק נר בשבת לכבוד שבת, ואסמכוה אקרא: "וידעת כי שלום אהליך ופקדת נוך ולא תחטא" (איוב ה:כד), ובשבת פ' במה מדליקין (לד). מפרש לי' בנר שבת וכו' "וידעת כי שלום אהליך" - זה הנר, שהאורה שלום בבית וכו'.

הרי שלפי חז"ל טעם הדלקת נרות שבת הוא משום שלום בית.

וידוע שאחז"ל (סוטה יז): איש ואשה זכו - שכינה ביניהן. ועיין במנורת האור (נר ג' כלל ו' ח"ד פ"א) דאיתא שם: ואם יתנהג עמה כראוי יהי' שלום ביניהם והשכינה מגינה בעדם.

לפי כל הנ"ל יש להסיק דיש קשר מהודק בין הדלקת המנורה - ובפרט נר מערבי - להדלקת נרות של שבת, ששתיהן מורות על השראת השכינה - אחת בכית המקדש, ואחת בביתו של אדם שהוא מקדש מעט.

האמת הוא שאדרבה, מעשה המילה והכנסת התינוק לכריתו של אברהם אבינו היא רחמנות גדולה בשבילו, וכמו שאנו אומרים אצל ברית מילה: "בדמך חיי" (יחזקאל טז: 1) מפני שע"י זה זוכה לחלק בעולם הבא.

לקרוא 'זָכָר' - 'זָכָר'

הנה יש שקורין מתחילה "תמחה את זכר עמלק" בצירי, ומסיימים כל הפסוק, ואח"כ חוזרין וקורין את כל הפסוק שנית ואומרים 'זָכָר עמלק' בסגול. ויש שקורין בתחילה "תמחה את זכר עמלק" בצירי, ומיד חוזרין וקורין "תמחה את זכר עמלק" בסגול, ואין מסיימים בקריאה ראשונה את כל הפסוק.

בספר כאל תערוג (עמ' תר"ו) מובא מהג"ר אי"ל שטיינמן זצ"ל: ואמר רבינו דיותר נכון שלא לסיים הפסוק, שהרי מסתבר דהנידון אם לקרוא 'זָכָר' בצירי או בסגול - כל זה אינו אלא לענין לכתחילה, אבל בדיעבד בכל ענין שקרא יצא. וא"כ אם יקרא מתחילה בצירי וסיים הפסוק, הרי כיון שזהו הפסוק האחרון וכבר סיים הקריאה, א"כ כבר יצא ידי חובתו בקריאה זו, ואחר שיצא מה תועלת יש במה שיחזור ויקרא שנית. אבל אם לא יסיים הפסוק, ויחזור ויקרא שנית - שפיר יש תועלת בחזרתו, דכיון שעדיין לא סיים המצוה ולא יצא ידי חובתו, שפיר יכול לתקן הקריאה על צד היותר טוב, דכל זמן שלא גמר את כל המצוה, אף שכבר קרא תיבות אלו יכול לשנות ולתקן שיהא הקריאה יותר בהידור. אבל אם כבר יצא ידי חובתו, לא שייך לקיימה פעם אחרת בתוספת הידור (שלמי תודה, פורים עמ' נ"ו).

ונשאל רבינו דלכאורה יש לחלק בין הידור גרידא, דבהא י"ל שאין טעם לחזור אחר שקיים עיקר הדין, אבל הכא שזה ספק בעיקר דין הקריאה, א"כ הוי ספק בקיום המצוה לכתחילה, ובוזה אין נידון שיועיל להשלים גם אחרי שכבר יצא ידי המצוה, ככל ספק. והשיב רבינו דלא נחשב ספק בעיקר מעשה המצוה, כיון שאין ספק שיוצא בקריאה בכל גווני שיקרא, וכל הנידון אינו אלא לדיוק הקריאה.

פורים

איזו אשה ראתה רק זכר אחד משך ע"ה שנה? אסתר, דאיתא בתרגום (כ: 1): אסתר הוי קרין לה על די הות צניעא בביתא דמרדכי שכעין וחמש שנין, ולא חזרת אפי גבר אלהן אפי מרדכי וכו'.

והקשה במנות הלוי, אם לא ראתה אסתר פני איש, א"כ איך ידעו עליה הממונים מאת המלך להביא את הנערה. ות"י שהנשים ידעו.

ועיין בילקוט"ש (רמז תתרנ"ג) שהיתה מטמנת עצמה ולא נראית לכל אדם ארבע שנים משנת שלש למלכו עד שנת שבע למלכו.

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה" (אסתר ד: א). במדרש (אסתר ד: ז: 1) איתא דבעת שנגזרה הגזירה על ישראל, בא אליהו הנביא וזכור לטוב וגילה לו למרדכי שנגזרה גזירה החתומה בטיט ולא בדם, שהיא גזירה יותר קלה ותפלתו נשמעת.

בספר אהל משה (ח"ו עמ' שפ"ב) להגרמ"י שיינערמאן שליט"א

איתא: שמעתי בשם הרב מברסיק מרן הגרי"ז הלוי זצ"ל, שסיפר על הגאון רבינו חיים מוואלאזין זצ"ל, שאהבת תורה שבו היתה עד להפליא. ופעם אחת הלך ברחוב ופגש באדם עני, ואמר לו העני שיש לו איזה דבר תורה נחמד, ושאל להגרח"ו אם חפץ הוא לשמוע. אמר הגרח"ו שבודאי חפץ הוא לשמוע, אמר לו העני שאם יתן תחילה רובל אחד [סכום מאד מכוונ] אז יאמר לו, והסכים הגרח"ו ומיד הוציא מכיסו רובל ונתן לו. אמר לו העני דברי המדרש שהגזירה היתה חתומה בטיט ולא בדם, ושאל אותו היכן מרומז דבר זה במגילת אסתר שהגזירה לא נחתמה בדם. ולא ידע הגרח"ו להשיב. א"ל העני, שזה מרומז בפסוק "ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גני המלך ביהודים לאבדם" (אסתר ד: ז), וכן בפסוק "כי המן בן המדתא האגגי צורר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להמם ולאבדם" (ט: כד), שתיבת 'לאבדם' הוא אותיות 'לא בדם'.

לאחר זמן הי' הגרח"ו אצל רבו הגר"א זצ"ל, וסיפר לו כל זאת, אמר לו הגר"א שמי שבשעתו אמר למרדכי שהגזירה חתומה בטיט [אליהו הנביא], הוא בעצמו אמר לך היכן רמוז דבר זה במגילה.

"אשר הגלה מירושלים וגו'" (אסתר ב: ו). בס' מנות הלוי על מגילת אסתר להרב שלמה אלקבץ זצ"ל איתא: ומצאתי כתוב "אשר הגלה מירושלים" - 'מירושלים' מלא ביו"ד, ואין כן בכל המקרא מלא, והטעם לפי כי כל המגילות והנבואות יבטלו בבוא הגואל חוץ ממגילת אסתר, שנאמר "וזכרם לא יסוף מזרעם" (ט: כח). לכך הוא מלא, כלומר בחורבנה ובבניינה זכר הנס הזה, ע"כ.

ובדברי הה"ר אליעזר מגרמישא ז"ל מצאתי סמך לדבריו, "לספר בציון שם ה'" (תהלים קב: כב) - סופי תיבות 'המן', כלומר אפילו בבנין ציון נספר שמו, 'ותהילתו' במה שעשה לנו במעשה המן. אך מה שכתב 'ואין כן בכל המקרא מלא' לא צדק, כי במסורה יש ה' מלאים, בירמ' (כו: יח), ובדה"ב (כה: א) תמצאם. [הערת העורך: שם בקנקורדנצ'י' אבן שושן מובאים ד' מקומות שבהם נכתבה שם 'ירושלים' מלא: כאן, ובירמ' כו: יח, ובדה"ב כה: א, ובדה"ב לב: ט].

"דורש טוב לעמו" (אסתר י: ג). בספר כמוצא שלל רב מובא: לכאורה יש לתמוה, איזה שבח הוא למרדכי שהי' 'דורש טוב לעמו'? וכי יש מנהיג בישראל שאינו חפץ בטובתו של צאן מרעיתו?

אלא, הסביר הגאון בעל בית הלוי מברסיק, הפסוק מעיד שמרדכי הצטיין בעשיית טוב לעמו, ולא המתין שיבואו אליו אנשים ויבקשו ממנו לעשות עמם טוב וחסד, אלא הי' 'דורש טוב לעמו', כלומר הי' מקדים ובה אליהם, לחקור ולדרוש מהם איך ובמה הוא יכול לעשות להם טוב, כי כל חפצו הי' למלא את רצון בני האדם בטרם יבואו לבקש ממנו דבר ...

[כמה נאים הדברים למי שאמרם, שהרי כך ממש היתה אף הנהגתו של הגאון הבית הלוי כל חייו - לדאוג לכלל ולפרט, לריב ריב אלמנה מיד עושק, לתמוך בעניים, לסעוד נשברי לב ולחונן פני דל. וכבר העיד עליו בנו, הג"ר חיים מברסיק: מה ביני ובין אבא במדת הצדקה? אני נענה לעזרת הנצרך רק לאחר שבאים ודופקים על פתחי לבבי וצועקים 'הצילו!', ואילו אבא לא המתין עד שיבואו לבקש את עזרתו, אלא הלך והתדפק על פתחי אנשים לחקור ולהיודע אולי הם זקוקים לעזרה - ומתביישים לבקש ...

בענין אם אפשר לצאת ידי חובת שמיעת פרשת זכור ע"י שמיעת פרשת "ויבוא עמלק" בפורים

בשלחן ערוך (או"ח סי' תרפ"ה סע' ב') נפסק: בשבת שני' מוציאים שני ספרים, באחד קורא פרשת השבוע ובשני קורא "זכור את אשר עשה לך עמלק" וכו'.

ובסע' ז' איתא: יש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה חייבים לקראם מדאורייתא. לפיכך, בני הישובים שאין להם מנין, צריכים לבוא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא. וכתב הרמ"א: ואם אי אפשר להם לבוא, מ"מ יזהרו לקרותם בנגינתם ובטעמם.

במג"א (ריש סי' תרפ"ה) איתא: וא"כ צריך ליהדר יותר שישמעו קריאת פרשת זכור בעשרה ממקרא מגילה [לשמעה בעשרה] בזמנה, אלא שהעולם לא זיהרי בהכי, עכ"ל תרומת הדשן. וממשיך המג"א: ולי נראה ליישב מנהג העולם, דאטו מי כתיב בתורה שיקראו דוקא בשבת זו, אלא שחכמים תקנו בשבת זו, הואיל ושכיחו רבים בבית הכנסת, וסמוך לפורים כדי לסמוך מעשה עמלק למעשה המן, כמו שכתב הלבוש, וא"כ כששומע בפורים פרשת "ויבוא עמלק" נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא ידי חובתו. בסוף דבריו כתב המג"א: ובמגילה (יח.) משמע פשוטא דתלמודא דפרשת זכור דאורייתא, ומשמע שם דהוא הדין בפרשת ויבא עמלק [ד] יצא.

ומסביר המחצית השקל: ובמגילה דף י"ח משמע כו' - דאמרינן התם, קרא המגילה על פה לא יצא מנלן, אמר רבא, אתיא זכירה - זכירה. כתיב במגילה: "והימים האלה נזכרים" (אסתר ט: כח), וכתוב במעשה עמלק פרשת בשלח: "כתוב זאת זכרון בספר" (שמות יז: יד). מה להלן בספר אף כאן במגילה - בספר וכו'. וגם משמע דיוצא עם פרשת "ויבוא עמלק", דהא מיני' לילף למגילה דבעי ספר, והיינו כמו דזכרון מעשה עמלק הכתוב בתורה צריך ספר, הוא הדין מגילה. משמע דמעשה עמלק הכתוב בפרשת בשלח בעי ספר אם קורין אותו לצאת ידי מצות זכרון עמלק, עכ"ל.

והנה בכתבי מהרי"ל דיסקין (או"ח סי' תרפ"ה אות קי"א) איתא: מה שכתב המג"א (סי' תרפ"ה) דמשמע שם (מגילה יח.) דיצא ידי חובתו בפרשת ויבוא עמלק, לא ידעתי שום משמעות וכו'. ואולי משום דאין רא' דצריך לקרותה מתוך הספר תורה אם לא מקרא ד"זכרון בספר" דפרשת "ויבוא עמלק" שהשוו ש"ס וכו' הני תרי פרשיות אהדדי. אבל ודאי י"ל וכו' דלכתיבה הוא דאתקישו. וגם ד"זכרון" זה שהוטל עלינו במצות עשה הוא ג"כ בספר, אבל לא שיצא חובתו בפ' ויבוא עמלק, שאין שם כי אם סיפור מה שהי' והבטחה על העתיד וכו' אבל לא חיוב המצות עשה שהוטל עלינו בזכירה, ובמעשה בפועל.

וכותב המהרי"ל דיסקין: וקצת יש להביא רא' דלא כמג"א דהא לשמואל שלהי מגילה (ל.) כשחל ר"ח אדר בשבת [ופורים חל בערב שבת לפרוזים] קורין זכור בשבת, והיינו משום דלבני הכרכין [מוקפין] עשיי' זכירה כהרדי [הם עושים פורים וזוכרים עמלק ביחד - בשבת, וממילא גם הפרושים שעושים פורים בערב שבת נגוררים אחריהם וקוראים פ' זכור בשבת]. ואמאי הא לבני כרכין כל עיקר פרשת זכור זו יתירה היא [לקרותם בשבת, לפי המג"א דס"ל דיוצאים חיוב זכור בקריאת ויבוא עמלק] דאינהו [המוקפין] הא קרו בשבת [זו] פרשת ויבוא עמלק, ונהי דלא חילקו חכמים וחיבו גם למוקפין לקרות פ' זכור ג"כ [ומסתמא לשמואל מוציאין ג' ספרים למוקפין - אחד לפ' השבוע, אחד לפ' זכור, ואחד לפ' ויבוא עמלק] אכתי לא שייך לגרור פרוזים בתרייהו ולאחר הפרשה זכור עד ט"ז בגללם, עכ"ל.

וכעין זה איתא בחכמת שלמה על שו"ע להגאון מהרש"ק, שכתב: נשאלתי מחכם אחד על מה שכתב המג"א בסימן זה שיוצאין ידי חובה בעשה של זכירת עמלק במה שקורין פרשת ויבוא עמלק בפורים, א"כ קשה, למה במגילה (ל.) אמרו [אליבא דרב החולק על שמואל] דפורים שחל להיות בערב שבת מקדימין פרשת זכור [לשבת קודם פורים] דכי היכי דלא תקדים עשיי' [דפורים] לזכירה, והיאך תקדים עשיי' לזכירה, הרי יצא ידי חובתו בפרשת ויבוא עמלק [שקורא בפורים בערב שבת] והוי עשיי' וזכירה בהרדי. ולכאורה יפה הקשה החכם השואל. ועיי"ש שמביא כמה תירוצים.

לבסוף כותב המהרש"ק: וגם י"ל בפשיטות כיון דכתוב: "נזכרים ונעשים", ומזה ילפינן להקדים זכירה לעשיי', בעינן שיהי' בלשון זכירה ממש, דהיינו "זכור את אשר עשה לך עמלק", משא"כ בפרשת "ויבוא עמלק" לא קאמר מצות זכירה לזכור, ולא שייך עליו לשון "נזכרים" [ולכן אף אם בדיעבד אפשר לצאת בויבוא עמלק, אבל לכתחילה יש לצאת בפרשת זכור], עד כאן מה שהשבתי להשואל החכם הנ"ל ודו"ק היטב, עכ"ל.

המ"ב (סי' תרפ"ה ס"ק ט"ז) מביא מהמג"א: ופרשת זכור יוצא על פי הדחק במה שישמע הקריאה בפורים פרשת ויבא עמלק, דבזה נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא ידי חובתו, ורצונו לומר דיוצא מדאורייתא, והנה למאי דקיי"ל לעיל (סי' סי' סע' ד') דמצות צריכות כוונה, יהי' צריך בעת שמיעת פרשה זו לכוון לצאת בזה מצות עשה של זכור. אבל לעניות דעתי, עיקר דינו של המג"א צריך עיון, דהא כתיב בתורה: "זכור את אשר עשה וגו' אשר קרך בדרך ויזנב כן וגו' תמחה וגו'". והכוונה, שלא לשכוח מה שעשה לנו עמלק, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע, ולכן נצטוינו למחות את שמו כמו שכתב הרמב"ן בביאורו (דברים כה: יז), וזה לא נזכר בפרשת ויבוא עמלק, עכ"ל.

גם הערוך השלחן מביא מ"ש המג"א דיוצאים מן התורה חיוב זכירת עמלק בקריאת ויבוא עמלק בפורים, וכתב (או"ח סי' תרפ"ה סע' ה'): ולעניות דעתי אינו כן, שהרי הרמב"ם בספר המצות (עשין קפ"ח) כתב: שצונו להכרית זרע עמלק וכו'. ובמצוה קפ"ט כתב: שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק ע"ש. וזה נזכר רק בפרשה זכור - "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' והיה בהניח וגו' תמחה וגו'", אבל ב"ויבוא עמלק" לא כתיבא מצות זכירה לכלל ישראל, ולא מצות מחייה, דשם כתיב: "כי מחה אמחה וגו'", אבל לא כתיב: "תמחה" שאנחנו מחייבים לעשות כן. וגם בגמ' (מגילה יח.) משמע להדיא דעיקר חיובא היא בזכור, דתניא: "זכור". יכול בלב, ת"ל: "לא תשכח". הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים "זכור" - בפה ע"ש, אלמא דחיובא היא רק בפרשת זכור. מיהו זהו וודאי כשקראה בתורה בפרשה תצא דיצא מדאורייתא, אבל מתקנתא דרבנן דווקא, קודם פורים, עכ"ל.

בספר בגדי ישע (ח"ב סי' תרפ"ה) איתא: ולפי מה שכתב הרב ב"י דזכירה דאורייתא על קביעות היום מסרו התורה לחכמים, והם קבעו פרשת זכור בשבת קודם פורים, וא"כ צריך דוקא לשמוע בשבת פרשת זכור, כי כן כוונת התורה כמו כל המצות שמסרו התורה לרז"ל והוא דאורייתא, עכ"ל.

ובספר עמודי אור (להג"ר יחיאל הלר, סי' קכ"ב ס"ק כ"ז) כתוב: ומבואר בסוף פ"ק דב"ב שהתורה נכתבה בסוף הארבעים שנה ונשלמה אז, וקיי"ל (תענית כח.) שהצבור אסור מן התורה להשמיע מקראות בעל פה, וא"כ כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר הלוא היו מחוייבים ג"כ להשמיע בצבור פרשת זכור בכל שנה, לכן צוה הוא יתברך: "כתוב זאת [מעשה עמלק] זכרון בספר" אע"פ שעדיין שאר התורה לא נכתבה כי יצטרכו ישראל לקרותה שנה שנה [נמצא שכאשר

היו ישראל במדבר יצאו חיוב זכירת עמלק ע"י קריאת פרשת "ויבוא עמלק".

ועיין בספר קרן לדוד (או"ח סי' קס"ב) שכתב להצדיק פסקו של המג"א: כיון דתקנת חכמים הי' רק מטעם להקדים זכירה לעשיי', א"כ בפרשת ויבוא עמלק בפורים דג"כ לא מיקדם עשיי' לזכירה [כיון שמקיימים שתיהם ביום אחד] נמי יוצא. עיין מגילה (ל.) בפלוגתא דרב ושמואל, דמשמע דעיקר הקפידא שלא תקדים עשיי' לזכירה, אבל בהדדי - שפיר דמי, ודו"ק, עכ"ל.

בשערי אפרים (שער ח' סע' פ"ה) איתא: ואם השעה דחוקה לו ביותר ויודע שיבוא בפורים לבית הכנסת לשמוע המגילה, והקריאה בספר תורה ביום הפורים די בכך במקום הדחק, אבל לכתחילה צריך ליהדר להיות בצבור בעת קריאת פרשה זו, ואם אי אפשר להם לבוא, מ"מ יזהרו לקרות פרשה זו בנגינות ובטעמים בספר תורה בלא ברכה

כלל. ואם אין להם ספר תורה, יקראו מתוך החומש עכ"ל.

בספר וישמע משה (פסקים ממון הגרי"ש אלישיב, ח"א עמ' רכ"ז) מובא שנשאל הגריש"א זצ"ל: מי שלא שמע פרשת זכור, מה יעשה. והשיב: שיכול לסמוך על המקילין לצאת בקריאה של פורים, בפרשת "ויבוא עמלק".

כאשר קוראים פרשת 'ויבוא עמלק' בפורים להוציא אחרים את חיוב פרשת זכור (ע"פ המג"א), האם יש לדקדק לקרוא תיבת 'זכר' [כי מזה אמחה את זכר עמלק] בצירי [זכר] ושוב בסגול [זכר]? עיין בשו"ת בצל החכמה (ח"ו סי' נ') שמסיק: המדקדקים בקריאת פרשת זכור בשבת שלפני פורים לקרות מלת 'זכר' בצירי ובסגול, ידקדקו לקרות כן גם בקריאת פרשת 'ויבוא עמלק' בפורים כשלא שמעו קריאת פרשת זכור בשבת שלפני פורים, ובאים לצאת ידי חובתם בקריאת פרשת 'ויבוא עמלק' בפורים וכו', עכ"ל.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS TETZAVE
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ פעסא רחל בת דבורה

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

”שמן זית כתיית למאור” (כז:כ)

"Clear olive oil, crushed for illumination."

The *Shoshanas Yaakov*, quoting the Tanna D'Vei Eliyahu (18), says that children are compared to olives ["Your sons shall be as young olive trees around your table" (Tehillim 128:3)]. Just as a great amount of effort must be exerted in pressing the olives so that they will produce oil suitable for illumination, so, too, parents must expend a tremendous amount of time, strength and energy to teach and guide them, so that they will be able to illuminate the world with Torah.

”להעלות נר תמיד” (כז:כ)

"To raise an eternal flame."

Hagaon Rav Shimshon Rafael Hirsch, Z"TL', explained that the goal of every Rabbi must be to imbue his students with a love of Torah and to give them the capability to be able to study on their own. He must ignite their flame which will burn eternally on its own.

”ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה” (כח:ג)

"And you shall speak to all of those who are wise of heart whom I filled with a spirit of wisdom."

Chazal say (Brachos 55a) that Hashem only gives wisdom to a wise person.

The obvious question is: How did the person become wise in the first place?

Hagaon Rav Chaim Volozhin, Z"TL', explains in his *Sefer, Nefesh Hachaim*, that since Shlomo says: "The beginning of wisdom is fear of Hashem", we can surmise that fear of Hashem is the quality needed to become wise. However, fear of Hashem is something that a person must acquire on his own initiative; it is not in "the hands of Heaven" to give it to him. Thus, once a person acquires *Yiras Shomayim*, then Hashem gives him wisdom.

According to this, when Chazal say that Hashem gives wisdom only to a wise person, they are referring to a person who is G-d fearing, for this quality is the first step towards wisdom.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Magein Avrohom (692:1) writes that when the Bracha of *Shehechyanu* is recited on Megillas Esther, the Ba'al Kriah and those listening should have in mind that the *Shehechyanu* also applies to Mishloach Manos and Seudas Purim.

The Pri Megodim (Eishel Avrohom 1) adds that they should have in mind to include Matanos La'evyonim as well. He also notes that according to the Ashkenazim who recite *Shehechyanu* at night and also at the day Leining, one should have in mind during the *Shehechyanu* of the day to exempt the other Mitzvos which take place during the day. However, since the Sefardim only recite *Shehechyanu* at night, they should have in mind at night to exempt the Mitzvos of the day.

The Magein Avrohom (ibid.) rules that if one does not have a Megilla, he does not recite a *Shehechyanu* for the other Mitzvos.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Which was longer - the *Mitznefes* [hat] or the *Avneit* [belt] of the Kohain?
- 2) What happened to the clothes of a *Kohain Hedyot* which became worn out? The clothes of a Kohain Godol?
- 3) If a person who is imprisoned is allowed to leave prison for one day, which day should he choose - the day of Parshas Zachor, Purim, Yom Kippur, or the first day possible?
- 4) Which liquid floats on top of oil?
- 5) Is it permissible to Daven with gloves on?
- 6) Which Sheivet's name was written out in the long form (מלא) on the *Eifod*?
- 7) Which woman wore the Bigdei Kohein Godol?
- 8) What was the name of the daughter of Haman?
- 9) What miracle with snakes took place in the story of Purim?
- 10) Which other supernatural miracles took place in the story of Purim?

- 11) Mordechai and Haman were cousins, descendants of Yaakov and Eisav. How many generations separated Mordechai from Yaakov, and Haman from Eisav?
- 12) Which custom that Bnei Yisroel had on Shavuot did Haman relate to Achashveirosh?
- 13) According to the Midrash (Esther Rabba 7), Moshe told Eliyahu that if the decree of Haman against Bnei Yisroel was sealed in blood, their combined Tefillos to save Bnei Yisroel would not be answered. However, if it was sealed in clay, it could be answered. Where in the Megilla does it say that the decree was not sealed in blood?
- 14) Who was Mordechai's Rebbi?
- 15) How was Haman directly descended from Serach and Yoseif?
- 16) Which woman saw only one man over a period of 75 years?
- 17) What is unique about the word "מירושלים" in the Posuk (אסתר ב: ו) "אשר הגלה מירושלים"?

ANSWERS

- 1) The *Mitznefes* was 16 Amos long. The *Avneit* was 32 Amos (Rambam Hil. Klei Hamikdosh 8:19).
- 2) The worn clothes of a *Kohain Hedyot* were made into wicks for the Menorah. Those of a *Kohain Godol* were buried (ibid. 8:5, also see Mishneh L'melech).
- 3) According to the Radvaz (IV:13), if a person is given an opportunity to leave prison for one day, he should choose the first day possible in which he will be able to perform a Mitzva which he wouldn't have been able to fulfill in prison (see Mishna Berura 90:28). The Chacham Tzvi (106) questions the decision of the Radvaz.
- 4) Alcohol floats on top of oil. See the Halachic ramifications of this in the Machtzis Hashekel (Orach Chaim 272:6).
- 5) It is preferable not to wear gloves while Davening (Mishna Berura 91:5) unless it is very cold (Beis Boruch on Chayei Adam 22:62).
- 6) The name of בנימין was written מלא (see Sota 36 a-b). Also see Koheles Rabba (7:3): אילו היו חסרים אות אחת [לא היו משמשין מכפריין].
- 7) Chava. [עייני רבינו בחיי עה"פ "ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו. כתנות עור וילבישם" (בראשית ג:כא) ועל דרך המדרש, 'וילבישם' - בגדי כהונה גדולה הלבישם וכו'].
- 8) According to various opinions, either שלחטנית (see Targum, Esther 6:12) or שבחטנית (see Sefer Sheimos Ba'aretz from Hagaon Rav Chaim Kanievsky, *shlita*, in the name of Midrash Abba Gurion 6).
- 9) According to Yalkut Shimoni (Esther 2:22), Bigson and Seresh originally placed a venomous snake in Achashveirosh's drink, and when they became suspicious that their plot was discovered, they

removed it. However, Hashem miraculously replaced it there so that when Achashveirosh was about to drink, he noticed it.

- 10) Vashti grew a tail (Megilla 12b), and the chronicles of Achashveirosh spoke on their own, relating how Mordechai saved Achashveirosh (Megilla 15b: "ויהיו נקראים" - מלמד שנקראין מאליהן)
- 11) According to the Targum Sheini (2:6), Mordechai was the 41st generation from Yaakov, while Haman was the 20th generation from Eisav.
- 12) They would ascend to the roof of the Shul and throw down apples and then gather them and say: Just as we are gathering these apples, so too may our sons be gathered from among the sons of the other nations. (וצ"ע, למה לא הי' חשש מעמר בזה)
- 13) "יכתב לאבדם" (אסתר ג: ט) - 'לא ברם'. [See Sefer Kehillas Yitzchok (p. 180) and Sefer Ohel Moshe (VII, p. 382) that this was told by a poor man to Rav Chaim Volozhin, Z'T'L', who related it to the Vilna Gaon, Z'T'L'. The Gaon told Rav Chaim that the poor man was Eliyahu Hanavi.]
- 14) Avichayil, Mordechai's uncle (Rokei'ach, cited in למכסה עתיק).
- 15) According to the Targum Sheini (2:6), Haman was descended from ancestors named Serach and Yoseif: המן בן המדתא בן סרח בן בוזה בן אפלוטס בן יוסף וכו'
- 16) According to the Targum on Esther (2:7), the only man that Esther saw over a period of 75 years was Mordechai. (עייני בילקו"ש רמז תתרג"ג. ובמנות הלוי איתא: כי נסתרה מן האנשים ולא מן הנשים, והנשים הודיעו יופיה לבעליהן, ומשם נודע הדבר)
- 17) It is one of the five places in Tanach where the word "ירושלים" is written מלא with a *Yud* between the *Lamed* and the *Mem*. The other places are: Yirmiya 26:18, Divrei Hayomim I:3:5, II:25:1 and II:32:9.

NOW AVAILABLE

The sefer מתתיהו נר is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer מצא טוב שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years